

Filosofie sportu

„SOCIOKULTURNÍ
KINANTROPOLOGIE“

Mgr. Vratislav Moudr

moudr@mail.muni.cz

č. dveří: 312

Konzultační hodiny:

Po: 10:00 – 12:00

LITERATURA

- Hodaň, B. : *Sociokulturní kinantropologie I.*
Brno: MU, 2006.
- Hodaň, B. : *Sociokulturní kinantropologie II.* Brno: MU, 2007.

CÍL PŘEDMĚTU

- **Vymezit, uchopit a reflektovat celkový systém tělesné kultury, pohybové kultury, sportu (terminologická otázka) ve vnitřních vztazích a vztazích k ostatnímu světu...** především k sobě a k širšímu kulturnímu (sociálně-kulturnímu) kontextu

Proč?

- ✓ **Pro představu, vytvoření postoje a jeho argumentaci... a tak podložit „správné“ jednání vůči systému, kterým jsem spoluutvářen a který sám pomáhám vytvářet...**

FILOSOFIE

PROBLÉMY TERMINOLOGIE

- Vývoj pohybových činností – od přírodních pohybových činností k záměrným pohybovým činnostem, hrám, sportům, institucím, tělesné výchově apod. v rámci kultury..
- Mnoho činností s různou charakteristikou → mnoho termínů, teorií, názorů
- Terminologie je základním problémem při vymezení oboru (obsah-srozumitelnost-použitelnost)
...termíny jsou používány nesystematickým způsobem..

■ **Otázka označení celé oblasti (systému)**

Jako zastřešující termín označující celou třídu pohybových činností, sportů (motoristické sporty, atletika), her (hokej, šachy), také tělesná výchova, rekreace, instituce atd.

➤ **nekončící diskuse, roztržitost:**

Sport a sport pro všechny, tělesná výchova a sport, pohybová kultura, tělesná kultura...

➤ **Problémy ze dvou úrovní:**

- Rozdíl mezi utilitárním a systémovým přístupem (respektování či nerespektování vztahů)
- Historický vývoj

- ✓ **My budeme používat pojem „tělesná kultura“** – čistota...neoznačuje ani činnost, ani profesi – **označuje pouze systém..**vyjadřuje mnohem obecnější vztahy

„Sport“, „rekreace“, „tělesná výchova“

Pojmy základní..vystihují dva vývojové směry pohybových činností.., ale podřazené zastřešujícímu „tělesná kultura“...ostatní pojmy jsou jejich odvozeninami

- ✓ **Tělesná výchova a rekreace**..vyvinuly se z činností, které byly **obráceny na záměrný rozvoj člověka** „wellbeing“
- ✓ **Sport**...*disportare* = *baviti se* ...Ale už od počátku **zábava soutěžením** → dnes často ani zábava ani zábava soutěžením...posouvá se do **profese, povinnosti**

...Také částečně překračuje prostor tělesné kultury (automobilismus, letectví, šachy..)

PROČ TERMINOLOGIE:

- Pojmy jsou základním předpokladem vzájemného porozumění
- Pojmy musí odrážet uspořádání vztahů a funkcí systémů... používání jakéhokoli pojmu nelze zdůvodnit jen jejich vlastním srovnáním ...nelze také vnášet neadekvátní ideologická hlediska
- Dále budeme používat jen pojmy „tělesná kultura“, „tělesná výchova“, „pohybová (tělocvičná) rekreace“ a „sport“
- V souvislosti s jejich obsahem budeme používat termíny: „tělesná cvičení“ a „tělocvičná aktivita“

VĚDY O TĚLESNÉ KULTUŘE
KINANTROPOLOGIE

- **Do roku 1989** – po 2. světové válce řešení dílčích problémů TK..diferenciace samostatných disciplín od teorie tělesné výchovy – „**vědy o tělesné kultuře**“

- **V roce 1991** akreditován nový vědecký obor – „**kinantropologie**“

- V současnosti najdeme v zahraničí různá označení (**Exercise Science, Sport Studies, Kinesiology, Human Kinetics, Human Movement Sciences, Sport Sciences, Physical Activity Studies, Physical Activity Sciences, Anthropokinetics, Kinantropology**)
- Odtud i různé názvy univerzit, institutů a fakult...viz. neujasněná terminologie

Důvody pro akreditaci:

- ✓ Vyčlenit se z oblasti pedagogických věd...akreditovat vlastní samostatný obor
- ✓ Důvod „formálně-ideologický“..zpochybnění „tělesné kultury“ v názvu pojícím se k minulému režimu
- ✓ Nechut' k formulaci názvu oboru: „vědy o...“

Kinantropologie není specifickou disciplínou..je to **vědní obor**, který zastřešuje své podobory, naplněné množstvím konkrétních vědeckých disciplín

- ❖ Chápání pojmu kinantropologie:
- ✓ Vědní obor, jejímž předmětem je „**cvičící člověk**“ a **individuální i společenské důsledky**
- ✓ Vědní obor, jejímž předmětem je „**pohybující se člověk**“ a **individuální i společenské důsledky**
- Těsná vazba mezi nimi..

- Do užšího vymezení kinantropologie („cvičící člověk“...) se zdá se nevejdou:
 1. Uspořádání a fungování samotného systému tělesné kultury
 2. Řešení vztahů mezi společenským systémem s jeho podsystémy a systémem tělesné kultury
 3. Obsah, koncepce, fungování a řízení jednotlivých subsystémů tělesné kultury
 4. Ekonomika, marketing, management sportovních a rekreačních aktivit
 5. Důsledky ve společenské praxi člověka

- Ale.. „kinantropologie“ z „antropologie“ – nejde o člověka samotného, abstrahovaného ze vztahů a jevů kulturních a společenských – pak do kinantropologie patří i problémy uvedené výše..

Pohyb člověka
Jako výsledek jeho chování

Člověk se svými
-vlastnostmi
-schopnostmi
-předpoklady
(podmínky vnitřního prostředí)

Pohybový podnět
(vnitřní, vnější)

Biol. zákonitosti a vlivy

Společ. zák. a vlivy

Podmínky vnějšího prostředí

➤ **Kinantropologie je vědní obor zabývající se různými formami lidského pohybu z hlediska:**

- ✓ Jeho vývoje a struktury
- ✓ Individuálních předpokladů jeho vlastní realizace
- ✓ Možných způsobů jeho realizace
- ✓ Dopadu realizované činnosti na fyzické, psychické a sociální změny člověka
i ve vztahu ke kvalitě jeho osobního sociálního výstupu
- ✓ Reflexí pohybem způsobených změn do sociálních profesních rolí
- ✓ Vzájemných vztahů specifických prostředí a institucí, ve kterých se pohyb vykonává, i vztahů těchto specifických prostředí a institucí k jiným společenským prostředím a institucím
- ✓ Reflexí obecně kulturních, vzdělávacích, právních, zdravotních, ekonomických i politických

Obor je tedy různorodý a musí tak být členěn na podobory. Problémy spojené se strukturou, předpoklady a s vlastní realizací pohybu mají být základní, ostatní problémy z nich vyplývají, eventuálně je podmiňují (filosofie)

➤ Proto je **základním podoborem**

□ „**vývojová a strukturální kinantropologie**“ (antropomotorika, biomechanika, antropometrie apod.)

➤ **Navazujícími podobory** potom mohou být

▪ „**biologická kinantropologie**“ (fyziologie zátěže, funkční antropologie, (pato)kineziologie, funkční anatomie apod.)

▪ „**pedagogická a psychologická kinantropologie**“ (didaktika pohybových činností, zážitková pedagogiky, psychologie pohybových aktivit atd.)

➤ „Pohybujícího se“ člověka potom do širších vztahů člověka jako tvůrce a produktu kultury řadí

▪ „**ekonomická kinantropologie**“

▪ „**filosofická kinantropologie**“

▪ „**sociokulturní kinantropologie**“

Sociokulturní kinantropologie

Řeší vztahy: *pohybující se (cvičící) člověk-společnost-kultura*

- Humanizace člověka prostřednictvím pohybu
- Humanizace prostředí eventuálně tohoto pohybu samotného
- ✓ Věda, která se zabývá **vzájemnými vztahy mezi tělesným pohybem formovaným (resp. deformovaným) člověkem, společností a kulturou.** Předmětem jejího zkoumání je **analýza obsahu a funkce systému tělesné kultury s jeho subsystemy, v závislosti na vývoji individua a společnosti, a její výchovné, kulturní, politické, právní a ekonomické konsekvence**

Členění oboru na VŠ v ČR:

FTVS UK v Praze má dva obory:

Obor kinantropologie

- Směr antropomotorika
- Směr pedagogika sportu
- Směr psychologie sportu
- Směr zátěžová fyziologie

Obor biomechanika

FTK UP v Olomouci..kinantropologie se člení na specializace:

- Antropomotorika
- Aplikované pohybové aktivity
- Biomechanika
- Didaktika tělesné výchovy a sportu
- Filosofie a sociologie tělesné kultury
- Funkční antropologie
- Fyziologie zátěže
- Senzomotorika
- Patokineziologie

FSpS MU v Brně

Přijatý obor kinantropologie nečlení, všechna řešená témata jsou pouze pod tímto názvem

